

להציל את הילד התועה...

מדברי הרב יוסף אברהם הלוי העלער שליט"א לחברי הכולל

נרשם ע"י אחד האברכים שי'

צריכים אנו
ללמוד ממאורע
זה לקח
והוראה לכל
אחד ואחד
מאיתנו,
בבחינת "והחי
יתן אל לבו".

התורה. מוסדות הללו מקרבים ומעודדים את
אלו שנתרחקו, ומדריכים אותם בדרך התורה
באופן המדבר אליהם, חהו דבר גדול ויקר
שאינן למעלה הימנו.

אמנם האמת היא שהתועים אינם רק אלו
שירדו לגמרי מן הדרך. אלא ישנם הרבה
צעירים שנמצאים בכל בית מדרש ובכל
ישיבה והם מבולבלים ועומדים בסכנת ירידה
לגמרי מן הדרך. והנה, מלבד הסכנה שבזה,
עצם זה שהם תועים ומבולבלים – הוא
אבידה גדולה, שצריכים להשקיע את כל
הכוחות על מנת להחזיקם ולהדריכם. משום
שכל אחד ראוי שיצליח בלימוד התורה וקיום
המצוות, ואין לחפש רק אחר אלו העומדים
שכבר נמצאים בשאול תחתית.

צריכים אנו לתת להם את מלוא תשומת
לבב ולהראות להם את היופי וה"געשמאק"
של דרך התורה. ישנם כאלה שעדיין
מתנהגים לגמרי כפי שצריך, אך כיון שאין
מחנכים אותם כפי שצריך, ואין מספקים
להם את צרכיהם הרוחניים כפי הדרוש
עלולים לרדת מן הדרך ולתעות
("בלאנדז'ען"), והחוב מוטל על כל אחד
מאיתנו לשים לב לסבלם, ולעזור להם.

מהי הדרך **למנוע מלכתחילה** שלא יתעה
ויאבד?

כולנו שבורים ורצוצים מהמאורע שארע בעת
האחרונה בבורו פארק. הגמ' בשבת (לג ע"ב)
אומרת: בזמן שהצדיקים בדור - צדיקים
נתפסים על הדור, אין צדיקים בדור -
תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור.
צריכים אנו ללמוד ממאורע זה לקח והוראה
לכל אחד ואחד מאיתנו, בבחינת "והחי יתן
אל לבו".

תחילתו של הסיפור היה כשהילד נאבד
בשכונתו, בשכונה כ"כ יהודית ומפורסמת,
הוא הלך ברחוב והסתובב ואף אחד לא שם
לבו לזה... תארו לכם ילד התועה פה
בקינגסטון וכולם מתעלמים הימנו, ולמרבה
הצער נתעוררו כולם לחפשו רק כשנעלמו
עקבותיו ואז התמסרו כולם למוצאו, אך ה'
מאוחר מדי. ובודאי גם מזה עצמו יכולים אנו
ללמוד הוראה.

תועים בדרך

ההוראה הכללית שהננו יכולים ללמוד
ממאורע זה:

ישנם **עשרות** ילדים (בין בגשמיות ובין
ברוחניות) **התועים בדרך** (ברוחניות)
ונאבדים רח"ל.

ב"ה נתברכנו בהרבה מוסדות שנוסדו כדי
לקרב את אותם אלו שכבר ירדו לגמרי מדרך

כיון שכל אדם
שונה מחברו,
לכן יש לכל
אחד סדר
עבודה שונה
מהשני, וכל
אחד יכול
להצליח
במאה אחוז
לעשות את מה
שתובעים
ממנו, הן
בלימוד התורה
והן בעבודת ה'.

לזכות

אברהם אפרים בן שלמה

נדבת אחיו שי'

(א) לימוד

כיון שכל אדם שונה מחברו, לכן יש לכל אחד סדר עבודה שונה מהשני, ומכל אחד תובעים תביעה שונה ממה שתובעים מחברו, וכל אחד יכול להצליח **במאה אחוז** לעשות את מה שתובעים ממנו, הן בלימוד התורה והן בעבודת ה'.

אם נצליח להראות לכל ילד מה ואיך הוא צריך ללמוד **לפי ערכו**, הילד ירגיש שהוא מוצלח **במאה אחוז**. אך אם נותנים אנו לילד לחוש שהוא "לא יוצלח" ולא עומד בציפיות שציפינו ממנו, אזי נוסף לעצם הצער שהילד סובל, ישנה סכנה שכיון שאינו מצליח בלימודו, ילך לחפש הצלחה במקום אחר רח"ל.

האמת היא שקשה לצפות מהמוסדות שידאגו ויתמסרו לכל תלמיד לפי ערכו, שהרי זהו דבר שכמעט בלתי אפשרי. וע"כ מוטל הדבר על ההורים השכנים והידידים, לראות שכל תלמיד יצליח לפי הפוטנציאל האינדיבידואלי שלו.

כל אחד לפי ענינו

לפני המלחמה לא היה מושג כזה **שכולם** לומדים **בישיבה כל היום**, ורק יחיד סגולה תמימים וכו' היו חובשים את ספסל הלימודים, והשאר היו להם חבורות, שיעורים, קביעות עתים וכו', ושאר היום היו הם עוסקים במלאכה.

כיום נתחדש מושג חדש (דבר שאין לו מקור בתורה) **שכולם** צריכים ללמוד גמרא דווקא, ומי שלומד משניות הדבר נחשב לו לבח ("אה! ער לערנט משניות, א שוואכער קאפ!"); מעולם לא היתה מציאות כזאת בישראל. לאורך הדורות למדו כ"א לפי ענינו: אחד למד גמרא פסחים והשני למד משניות טהרות, האם יעלה על הדעת לומר שהשני פחות ת"ח מהראשון?! ועד"ז השלישי שלמד חומש עם רש"י אף לו הי' מקום של כבוד בבית המדרש.

וכן הוא בלימוד הגמרא גופא: אחד לומד סוגיא ראשונה דגמרא פסחים והשני למד

לא ייתכן שכולם ילמדו אותו ענין, שכן לא בראם הקב"ה שווים.

עיקר הרצון של כל תלמיד הוא שיצליח לפי ערכו, ואם הוא מרגיש שמצליח כפי הערך שלו, ה"ה מרגיש סיפוק והנאה בלימודו, וא"צ הוא להיות הגאון הכי גדול.

בפרק ערבי פסחים, האם משום כך נחשב אחד פחות מהשני?! הרי לא ייתכן שכולם ילמדו אותו ענין, שכן לא בראם הקב"ה שווים.

עיקר הרצון של כל תלמיד הוא שיצליח לפי ערכו, ואם הוא מרגיש שמצליח כפי הערך שלו, ה"ה מרגיש סיפוק והנאה בלימודו, וא"צ הוא להיות הגאון הכי גדול. משא"כ אם לומדים איתו יותר מכפי כשרונותיו או פחות מכישוריו, לא ירגיש סיפוק, ויצטער מהלימוד.

ולדוגמא: ישנו תלמיד, שאם ילמדו עמו משנה אחת ליום, ויסבירו לו את המשנה לאט לאט בדוגמאות ומשלים וכו', הרי ירגיש הוא שמבזבז את זמנו לשוא, משום שהוא יכול ללמוד פרק שלם בעצמו, ויחוש הוא שאינו לומד כפי שהוא צריך ללמוד וכפי שנדרש ממנו. ומאידך תלמיד אחר שלפי כשרונותיו הוא מתאים ללמוד רק משנה אחת ליום ויצטרכו להסביר לו את המשנה היטיב, אז בסוף היום ירגיש הוא סיפוק והנאה שהוא למד משנה שלימה ויודע אותה היטיב, ומחר ילמדו איתו עוד משנה וגם אותה יידע, הנה כיון שלמד במאה אחוז לפי ערך כשרונותיו, אזי ירגיש הוא מוצלח במאה אחוז. ויה' לו סיפוק רב.

אופן הלימוד

ועאכו"כ בלימוד גופא – אי אפשר שכתה שלימה (25 ילדים) ילמדו בסגנון אחד?! שהרי כ"א יש לו סגנון מחשבה משלו, ואי אפשר להכריח כל ילד שילמד בסגנון של חברו.

משל למה הדבר דומה: למתמטיקאי, פילוסוף וטכנאי, שלשה סוגי ראשים מצויינים, אבל חלוקים המה בחושיהם זה מזה. האם נאמר שאחד פחות חכם מהשני? והרי ברא הקב"ה את עולמו שאין שני ראשים דומים המה זה לזה, וכ"א חכם בתחומו הוא.

ובנמשל: כאשר לומדים סוגיה בשיעור של 40 בחורים על מחלוקת ר' מאיר ור' יהודה. ובהמשך הגמרא ישנה מחלוקת אביי ורבא אליבא דר"מ ואליבא דר"י – הרי לנו

שיטות. ולאח"ז מביאה הגמ' איכא דאמרי במחלוקת דאביי ורבא - הרי לנו 8 שיטות. ובכל הנ"ל ישנה גם מחלוקת רש"י ותוספות - הרי לנו 16 שיטות. ובזה גופא ישנם שני מהלכים כיצד להבין את הסוגיא האם לפי ה'קצות' או לפי ה'נתיבות' א"כ בכל הסוגיא -ישנם 32 שיטות. כעת, תלמיד המצליח להבין את כל הנפק"מ בין השיטות של רש"י ותוס' וכו', זהו תלמיד עם ראש מתמטי, אך כמה ת"ח בעולם יכולים להחזיק ראש בכ"כ הרבה שיטות?

ויש באותו שיעור כמה וכמה שאינם יכולים להחזיק ראש בכ"כ הרבה שיטות, אך באם ישאלו אותו ליישב סתירה בין שתי גמרות (קושיית רע"א) והלה יחשוב שעה, יעלה עם תירוץ מעולה ביותר וגם נכון, חהו הנקרא ראש פילוסופי. וכמו"כ ישנם אחרים שמיד בלמדם אודות תולדות האור, מיד ידמו זאת למיקרוגל, סמובר וכיו"ב - ראש טכנאי פרקטי.

ולכן, כאשר בישיבה מוסרים שיעורים עם חשבונות מסובכים וסברות דקות, ישנם הרבה תלמידים שאינם כלים לסוג לימוד שכזה, ומרגישים חלישות מפני זה. אך אם היו לומדים איתם סוגיות בהלכה שנוגעים למעשה, שידעו היטב את מחלוקת התנאים והאמוראים בזה, ומחלוקות הראשונים והאחרונים עד לשאלות פרקטיות בני זמנינו, היו מרגישים שככל שעובר הזמן נעשים הם מומחים יותר ויותר באותו תחום, ויהי' להם מזה הרבה סיפוק.

מוסדות שונות לאנשים שונים

המורם מכל הנ"ל שחייב להיות בכל מוסד מחלקות. ולדוגמא: לילדים בני אותו גיל יהי' כתה אחת הלומדת גמרא, כתה שניה הלומדת משניות על רמה גבוהה וכתה שלישית הלומדת הלכות הצריכות (סוגיות - על תפילין וכו', הלכות ליל הסדר, ויכולים להבחין ולקבל תעודה שלמדו הלכות תפילין (וכו').

אכן זה וודאי שהמוסד מצד עצמו חייב להיות לו "סיסטעם", אחרת לא יתכן. אבל כמו"כ, ולא פחות חשוב, חייב להיות **אופציה**

לתלמיד לבחור לאיזה כתה ולאיזה תחום הוא שייך. ובאם לא נותנים לו אפשרות זו - הרי זה ממש ע"ד שיכריחו את הפילוסוף להיות מתמטיקאי, שאז במקום שכל אחד יהי' הכי מוצלח בתחומו, נעשו כולם ללא מוצלחים.

צריכים לפתוח הרבה סוגי מוסדות כאלו, וישנם הרבה בעה"ב שיהיו מוכנים לתמוך בזה, מאחר שאף הם עצמם התאכזבו והם עצמם סבלו כשהיו בישיבה מהנ"ל, וד"ל. מוכרחים להסביר לאנשים שמדובר בענין של פקו"נ ממש, ואם יחסר לזה כסף אזי ע"פ דין יש למכור את כל ספרי התורה בבתי הכנסיות ובכל בית כנסת יישאר רק ס"ת אחד, ועי"ז לממן את העלויות.

ב"ה רואים אנו לאחרונה שישנה התעוררות גדולה אצל אנשים לכתוב ספרי תורה, וכמעט כל חודש ישנה בשכונתנו עוד הכנסת ספר תורה. וע"כ פשיטא שאם אנשים מוכנים לתת כ"כ הרבה כסף עבור ספר תורה חדש כ"ש שיהיו מוכנים לתרום כסף לצורך מוסדות הנ"ל, שהרי פשוט שענין זה חשוב ונוגע יותר מספר תורה חדש. וכפי שמסופר שאשה אחת כתבה לרבי שרוצה לתרום ס"ת לע"נ אי מי מקרוביה, והשיב הרבי (אגרות קודש ח"ל ע' צב) שאם תתמוך באברך הלומד תורה, אזי דבר זה יעזור לעלית הנשמה יותר מאשר ספר התורה. ובמכל שכן וק"ו בנידון דידן - כשמדובר בענין של פקו"נ ממש - הצלת נפשות של ילדי ישראל.

וכמו"כ הורי הילדים צריכים לדעת, שאם רואים הם את בנם שאינו יכול להצליח בשום אופן במקום בו הוא נמצא, אפילו אם ישתדל קצת יותר, אזי אפילו אם זהו באמצע הזמן מוכרחים הם להוציא את בנם מהישיבה דהרי זה פקוח נפש!

(ב) הדרכה

ישבתי בשבת ושמעתי שני בחורים בגילאי 13-15 יושבים ולומדים שיחה בפרשת פנחס על ג' דרגות במס"נ: א) יחידה כפי שמתלבש בנר"נ, ב) יחידה כפי שהוא למעלה מהתלבשות בנר"נ אך מוגדרת בציור, מס"נ

חייב להיות בכל מוסד מחלקות. ולדוגמא: לילדים בני אותו גיל יהי' כתה אחת הלומדת גמרא, כתה שניה הלומדת משניות על רמה גבוהה וכתה שלישית הלומדת הלכות הצריכות

מדובר בענין של פקו"נ ממש, ואם יחסר לזה כסף אזי ע"פ דין יש למכור את כל ספרי התורה בבתי הכנסיות ובכל בית כנסת יישאר רק ס"ת אחד, ועי"ז לממן את העלויות.

בחורים בגיל
הנ"ל צריכם
למלמד ומדריך
שילמד אותם
את השיחה
הנ"ל באופן של
"אורח חיים",
באופן שיחוש
כיצד חסידות
מדברת אליהם
ומורה להם
הדרך לחיות
בחי החיים יום,
כדי שיקיימו את
הקיצור שו"ע
בהתמסרות
בחמימות
ובחיות.

מאז ומקדם,
היה ליהודי
מקום קבוע
(חבורה) אפילו
בקצה השכונה
ששם התפלל,
למד, התוועד,
דיבר שיחת
חולין, התווכח
וכו'.

שע"פ שו"ע, ג) מס"נ דפנחס שהיא למעלה
מכל מדידה והגבלה (אע"פ שאינו מחויב),
יחידה כפי שהיא מצ"ע למעלה מכל גדר
וציור ושייכות לנר"נ. וזוהו נסתיים הלימוד
וסגרו הם את הספרים והלכו.

ידוע אני בעצמי שלא הבנתי מאומה,
ועאכ"ו"כ הבחורים הללו. וככל הנראה למדו
הם את השיחה, או בשביל מבחן או מצד
קבלת עול ו"התקשרות". אך באמת
כשלומדים עם בחורים צעירים דברים
שאינם בערכם כלל יש סכנה שבמקום
"התקשרות" ייתכן שיגרום עי"ז "התרחקות"
ח"ו, משום שהם מרגישים "לא יוצלח"
כשלומדים דברים הנעלים מהם ואינם
מובנים להם כלל, עניינים שאין להם שייכות
אליהם ולא נותנים להם כלום בחיי היום
יום.

בחורים בגיל הנ"ל צריכם למלמד ומדריך
שילמד אותם את השיחה הנ"ל באופן של
"אורח חיים", באופן שיחוש כיצד חסידות
מדברת אליהם ומורה להם הדרך לחיות
בחי החיים יום, כדי שיקיימו את הקיצור שו"ע
בהתמסרות בחמימות ובחיות.

אז הרי (גם כי זקין) לא יהיה שייך שיהיה
עולה על הדעת שיוכל לחלל שבת! ואז היו
חוסכים את כל הדרשות הארוכות אודות
"התקשרות". בחורים היו ממילא ומאליהם
חיים עם הרבי.

לא מזמן ישב מולי אחד שהתאונן שהוציאו
ממנו בישיבה את כל החשק ללמוד חסידות,
היה לו געשמאק גדול בלקו"ת ומאמרי
אדמו"ר הרי"צ, והישיבה הכריחה אותו
לסגור כל הנ"ל וללמוד דווקא המשך ס"ו,
והוא נעשה שבור בגלל זה. הוא אמר לי,
"עדיין מסתובב לי בראש ג' דרגות באוא"ס
שלפני הצמצום ואין לי שום שייכות לזה, הן
מצד עומק המושג והן משום שזה לא דיבר
אלי כלל. אני צריך לדעת איך להניח תפילין".

(ג) חברה

אצל כמה אנשים ישנה הנחה מוטעית,
שצריכים להתפלל דווקא בביהכ"נ היותר

סמוך לביתם. מאז ומקדם, היה ליהודי מקום
קבוע (חבורה) אפילו בקצה השכונה ששם
התפלל, למד, התוועד, דיבר שיחת חולין,
התווכח וכו'. לכל אחד היה את החבורה
והמנין שלו שאליו השתייך – צעירים וזקנים,
בעלי עסק שונים וכו'.

ב"ה לאחרונה נפתחו הרבה מניינים כאלו
לשבת קודש, אך לא די בזה, וצריכים להיות
חבורות אלו גם לכל ימי החול. צריכים
להיות ביחד ולהכיר איש את רעהו. אמר לי
אחד שהוא יכול **למות** רח"ל ואף אחד לא
ידע מזה! בחבורה הנ"ל צריך שכל אחד ידע
את מצב השני בפרטי פרטיות, בדיוק במה
עסקו וכמה משתכר ומרוויח, וכשבא להשיא
ילדיו יודעים החבורה בדיוק כמה זקוק לו
וממציאים לו כל הסכום שזקוק ובדרך כבוד
לפני שיצטרך לבקש ע"ז, ועד"ז לפני פסח
וכיו"ב.

ובכל חבורה (בית-כנסת) צריך להיות עכ"פ
אחד (ע"ד א עלטערע חסיד) שיכול לומר
מלה (תוכחה) למישהו מבלי שהלה יפגע
("הנהגה כזו פאסט נישט" וכיו"ב), ויהיה הוא
המשפיע הלא רשמי של אותה חבורה. צריך
להיות אחד כזה שאינו מעורב בשום
פוליטיקה וכו' של ביהכ"נ, וכל עניינו הוא
שיושב בבית הכנסת ומתפלל ולומד ויודע
ומכיר את כולם בפרטיות. אחד שמתעניין
בכל אחד דואג למצבו הרוחני ומסדר לו
קביעות עיתים בלימוד התורה – אם זקוק
הוא לחברותא משך לו חברותא, אם זקוק
לשיעור מסדר לו שיעור וכיו"ב.

וכן בגשמיות הוא מתעניין במצבו, ובאם
רואה הוא שקשה לו בפרנסה מיד משתדל
הוא לחפש ולסדר לו גמ"ח או עסק וכיו"ב.
וכן כשאחד מהחבורה מתחיל לרדת
(שמתחיל להעדר פה ושם, וכן לבושיו
מתחילים להשתנות) מכיר הוא בזה מיד,
ומיד מתעניין במצבו. וכך כולם מרגישים
שיש להם מישהו שדואג עבורם, ויש להם אל
מי לשפוך את לבם. היה צריך להיות 40
כאלו בתי כנסת בשכונה. זהו הקיום של
עשה לך רב, ומינוי משפיע, זהו מבצע תורה.